

**Uit het register der beraadslagingen van de
Gemeenteraad is het volgende getrokken**

ZAVENTEM

Zitting van 28 mei 2018

Aanwezig: Martine Robberechts, Voorzitter
Ingrid Holemans, Burgemeester
Erik Rennen, Dirk Philips, Luc Vander Elst, Bart Dewandeleer, Peter Rosel,
Natalie Miseur, Wlm Desloovere, Schepenen
Amy Gille, Dlen Demol, Evangelos Spanoudis, Farid Dahdouh-Guebas, Jean-
Paul Martens, Josianne Blanche, Lieve Maes, Marise Deraedemaeker, Nicolas
Tavitlan, Piet Ockerman, Robert De Mol, Tom De Vlits, Véronique Pilate, Wlm
Driesen, Jean-Michel Hubert, Hilde Van Craenenbroeck, Ursule Simba,
Manlanga Lusllu, Marleen Ressler, Gemeenteraadsleden
Wlm Debruyn, Algemeen Directeur

Verontschuldigd: Anne Lefevre, Cedric Everard de Harzir, Lieve Wierinck,
Gemeenteraadsleden

Afwezig:

GR/2018/111

-46- Algemene Milieuproblematiek - Duurzaamheid

Reservatie 50% van de omgevingsenergie voor de lokale gemeenschap

De Gemeenteraad,

Omschrijving:

Reservatie 50% van de omgevingsenergie voor de lokale gemeenschap

Energie uit zon, wind, waterkracht, etc. behoort tot het gemeengoed. Het gaat om natuurlijke rijkdommen die voor iedereen toegankelijk moeten zijn. In de realiteit wordt heel wat van deze omgevingsenergie zeer snel systematisch geclaimd (d.m.v. vergunningen en contracten met grondeigenaars) door grote Internationale energiebedrijven, die de energie aan onze burgers verkopen en de winsten doorsluisen naar aandeelhouders in het buitenland.

In Zaventem zijn de mogelijkheden rond windenergie zeer beperkt, omwille van de aanwezigheid van de luchthaven op ons grondgebied. Echter, de technologie evolueert razendsnel en in Nederland (Schiphol), Kopenhagen en Groot-Brittannië wordt er door de luchtverkeersleiding radarsoftware toegepast waardoor windmolens toegelaten kunnen worden in een kleinere perimeteer rond de luchthaven dan dat vandaag in België het geval is.

Het gemeentebestuur kan echter best goed voorbereid zijn op nieuwe ontwikkelingen. Om te voorkomen dat alle beschikbare gronden op grondgebied Zaventem die in aanmerking komen voor windturbines meteen 'gereserveerd' worden door grote Internationale energiebedrijven, van zodra bovengenoemde software ook in België zal worden toegepast, kan de gemeenteraad beslissen om 50% van de omgevingsenergie te reserveren voor de lokale gemeenschap.

In Vlaanderen zijn geschikte locaties voor windturbines inderdaad schaars. Sinds de windrush liggen zowat alle geschikte locaties onder contract bij projectontwikkelaars, waardoor er letterlijk geen plaats meer overblijft voor burgerinitiatieven. De wind wordt lokaal geoogst, de winst stroomt weg naar het buitenland. Dat komt het draagvlak niet ten goede en beperkt de beschikbare middelen voor lokale initiatieven.

Bovendien is dit niet enkel van toepassing op windenergie; ook de mogelijkheden rond investeringen in zonne-energie en andere vormen van hernieuwbare energie worden best door middel van een democratisch besluitvormingsproces deels gereserveerd voor de burgers in Zaventem, want daar hebben ze recht op.

Zeer belangrijk in dit verhaal zijn inderdaad de burgers, die voornamelijk elders in Vlaanderen nu voornamelijk de ongemakken ervaren van projecten rond duurzame energie, en vaak bezorgd zijn over de impact van grotere projecten, en dan vooral in geval van windmolens, ook op hun woonkwaliteit. Dit leidt tot protestacties en verzet omdat burgers alleen de lasten ervaren. Via burgerparticipatie ervaren burgers naast de (financiële en esthetische) lasten, ook de lusten van omvangrijke duurzame energie investeringen, én blijft energieopwekking in handen van de (lokale) bevolking op voorwaarde dat volgens de ICA-principes wordt gewerkt (zie verder). Met deze beslissing creëert de gemeente enerzijds een groter maatschappelijk draagvlak voor grotere hernieuwbare energieprojecten, en anderzijds kunnen burgers ook zelf rechtstreeks participeren in hernieuwbare energieprojecten, en dit volgens de ICA principes zodat ze ook zelf als mede-eigenaar mee bepalen wat er met de stroom gebeurt en tegen welke prijs.

In een gemeenschappelijke actie vragen de REScoops aan alle lokale bewindvoerders om te erkennen dat de omgevingsenergie van iedereen is. Deze energie is een common, een lokale natuurlijke rijkdom die voor iedereen toegankelijk moet zijn. Niet alleen voor projectontwikkelaars en percee-eigenaars. Concreet wordt aan alle gemeenten gevraagd om een gelijkaardig initiatief te nemen als de gemeenten Eeklo, Maldegem, Kontich en de stad Leuven, die met gemeenteraadsbesluiten tot 50% van de omgevingsenergie op hun grondgebied voorbehouden voor burgerinitiatieven en rechtstreekse participatie door de lokale gemeenschap.

Lokale Energie Gemeenschap

De provincie Vlaams-Brabant werkt samen met het Klimaatnetwerk Vlaams-Brabant (Beweging.net, ACV, Bouwunie, Confederatie Bouw, Bond Beter Leefmilieu, Pajopower, 3WPlus, IGO, de Kringwinkel Hageland) en de lokale besturen aan de uitrol van een 4 à 5-tal lokale energiecoöperaties van burgers, gebiedsdekkend voor de hele provincie. Deze energiecoöperaties zullen zich organiseren rond de 7 ICA-principes, waardoor ze zich ook zullen kunnen aansluiten bij REScoop Vlaanderen en REScoop Europa.

Een Lokale Energie Gemeenschap of energiecoöperatie van burgers is een juridische entiteit waarin burgers, KMO's en lokale overheden als eindgebruikers van energie samenwerken bij de productie, de distributie, de opslag, het aanbieden, de aggregatie van hernieuwbare bronnen of bij het aanbieden van diensten rond energie-efficiëntie. RECoop.eu. De volgende 6 aspecten maken dat Lokale Energie Gemeenschappen (of coöperaties) verschillen van traditionele commerciële energiebedrijven:

1. Lokale verankering

De vennootschap die het project realiseert en uitbaat staat volledig open voor participatie van omwonenden, het lokale maatschappelijke middenveld, de gemeente en haar organen en gewone mensen in het algemeen: zowel voor, tijdens en na de realisatie van het project. Zo kunnen zij zich het project en de meerwaarde eigen maken. De band tussen energiebehoeften, de noodzakelijke hernieuwbare productiemiddelen en de lokale economische betekenis wordt zo duidelijk.

2. Niet speculatieve doelstellingen

Het hernieuwbare-energieproject wordt gerealiseerd om uitgebaat te worden en niet om doorverkocht te worden. De vergoeding van het kapitaal is beperkt. Het geeft toegang tot energie aan een billijke en transparante prijs. Een deel van de meerwaarde wordt besteed aan educatie en informatie en aan investeringen in nieuwe projecten. In de mate van het mogelijke respecteren ook de projectontwikkelaars waarmee een samenwerking is, de mede-investeerders en hun aannemers deze regels bij de bouw en de exploitatie van dit hernieuwbare-energieproject.

3. Onafhankelijk

De vennootschap die het project realiseert en uitbaat is autonoom en wordt niet bestuurd door overheden of via andere bedrijven. Het mechanisme van samenwerken en solidariteit dat gehanteerd wordt voor de investeringen en de doelstellingen van de projecten, kadert in de sociale en coöperatieve economie, en plaatst deze vennootschappen aan de ene kant buiten de publieke sector (bestuurlijke autonomie) en buiten de pure privéondernemingen die dit charter niet kunnen ondertekenen.

4. Democratisch

De vennootschappen die dergelijke projecten realiseren en uitbaten, en in de mate van het mogelijke ook de projectpartners (projectontwikkelaars, studiebureaus, banken, aannemers, ...), zijn democratisch georganiseerd, van het coöperatieve type of werkend volgens de coöperatieve principes, transparant en duidelijk. Ze garanderen het behoud van de doelstellingen van de projecten gedurende heel de looptijd ervan. Het gekozen bestuur van deze vennootschappen moet de participanten toelaten de productieprijs te controleren en zorg dragen voor transparantie inzake het functioneren en de financiën.

5. Ecologisch

De vennootschap die het project realiseert en uitbaat engageert zich duurzaam en vrijwillig voor het leefmilieu, gaande van de mondiale problematiek (klimaatwijziging, verlies aan biodiversiteit, vervuiling, ...) tot de problematiek op het lokale niveau (gebruik van de grond, de wind, de rivieren, lokale impact, ...). In de mate van het mogelijke respecteren ook de projectontwikkelaars, mede-investeerders en hun aannemers (studiebureaus, constructeurs, installateurs, ...) deze regel.

6. Spaarzaam omgaan met de ruimte

Zelfs hernieuwbare bronnen zijn beperkt. Aan de ontwikkeling en realisatie gaan studie en planning vooraf. Verschillende projectvoorstellen worden afgewogen op hun merites: stedenbouwkundig, milieueffecten en socio-economisch.

Hoe werkt een Lokale Energie Gemeenschap?

Burgers investeren in aandelen van de coöperatie, die hiermee de projecten financiert. De winsten van die projecten zullen terugvloeien naar de aandeelhouders in de vorm van een dividend en/of in bepaalde gevallen ook energiediensten. Het gaat om initiatieven van burgers voor lokale productie van hernieuwbare energie, in plaats van fossiele energiebronnen zoals olie en uranium, en onafhankelijk van de grote energiebedrijven.

Om deze energiecoöperatie alle kansen te bieden, is het aangewezen dat de gemeenteraad hiervoor een duidelijk kader schept, waarmee het gezamenlijk oogsten van een deel van de omgevingsenergie voor eigen gebruik een lokaal burgerrecht wordt.

In bijlage een voorstel tot Gemeenteraadsresolutie die het nodige kader schept vanuit de mogelijkheden die het gemeentebestuur voorhanden heeft.

Concreet wordt het volgende voorgesteld:

1. Voor nieuwe omvangrijke projecten rond hernieuwbare energie op grondgebied van de gemeente, en op eigendom van de gemeente, wordt gestreefd naar minstens 50% rechtstreekse participatie van burgers en/of lokale overheid. Door te verwijzen naar de zeven coöperatieve principes van de Internationale Coöperatieve Alliantie (ICA), trekt de gemeente de kaart van directe participatie. Dit maakt burgers, bedrijven of lokale gemeenschappen mee eigenaar van omvangrijke energieprojecten.

Als eigenaar heb je inspraak en bepaal je mee naar wie de stroom gaat, tegen welke prijs en wat er met de winst gebeurt. Op deze manier zijn de natuurlijke hulpbronnen zo maximaal mogelijk een gemeenschappelijk goed.

Dit idee is niet nieuw. Er zijn reeds een aantal precedentes:

- de provincie Oost-Vlaanderen voert sinds enkele jaren een proactief windbeleid en werkte een participatiemodel uit. Hierin wordt minstens 20% van de windturbines gereserveerd voor burgers, bedrijven en lokale overheden. Daarnaast wordt er ook een omgevingsfonds opgericht, gespijsd door de eigenaars van de windturbines. De concentratiegemeenten in het Meetjesland verfienden deze visie nog en reserveerden via een gemeenteraadsbesluit tot 50% voor lokale burgerinitiatieven;
- de Waalse regering ontwikkelde een 'Cadre de référence pour l'implantation d'éoliennes' en schrijft hierin een participatiepercentage van 49,98% voor;

- de gemeente Laarne nam begin 2017 een gemeenteraadsbesluit waarin ze stellen dat 50% van de hernieuwbare energieprojecten gerealiseerd moet worden via rechtstreekse participatie. Laarne voorziet daarbij ook 'kwalitatieve' selectiecriteria zoals het percentage burgerparticipatie bij aanbestedingen op openbare gebouwen en gronden.
- Een gelijkaardig gemeenteraadsbesluit werd genomen door de stad Leuven (10 november 2017) en de gemeente Kontich (15 januari 2018).

2. De Initiatiefnemer van de hernieuwbare energieprojecten kan de lokale overheid nooit verantwoordelijk stellen voor het niet halen van de streefnorm van 50%, of eisen dat de lokale overheid dan mee het project financiert.

Regelgeving:

Gelet op de ondertekening van het Burgemeestersconvenant door de gemeente Zaventem op 15 juni 2014;

Gelet op de goedkeuring van het Klimaatactieplan Zaventem i.k.v. het Burgemeestersconvenant op 25 april 2016;

Gelet op de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van 12 december 2016 inzake de Intentieverklaring 'Verenigd voor het Klimaat';

Gelet op de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van 3 april 2017 inzake de organisatie Infomoment 'Burger zkt Dak' en aanstelling van expert burgercoöperaties;

Gelet op de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van 12 maart 2018 inzake de reservatie 50% van de omgevingsenergie voor de lokale gemeenschap;

Besluit: Goedgekeurd met eenparigheid van stemmen.

De Gemeenteraad gaat akkoord met het volgende:

- voor nieuwe projecten rond hernieuwbare energie op het grondgebied van de gemeente en op elgdommen van de gemeente wordt gestreefd naar minstens 50% rechtstreekse participatie (van burgers en/of lokale overheid) via coöperaties, welke de ICA-principes respecteren. Zo zijn de natuurlijke hulpbronnen zo maximaal mogelijk een gemeenschappelijk goed.

Gedaan te Zaventem, 28 mei 2018

Algemeen Directeur,
Wim Debruyn

Voorzitter,
Martine Robberechts

Voor eensluidend afschrift:
Zaventem, 31 mei 2018

In opdracht:
Algemeen Directeur,
Wim Debruyn

De burgemeester,
Ingrid Holemans